

van het water toen een Duitse jager omlaag gierde. 'Duidelijk zag ik', aldus een uit zijn huiskamerraam kijkend ooggetuige, 'vlak om het vliegtuig heen het water opspatten van de kogels. Ik waande het Nederlandse toestel en de inzittenden reeds verloren toen de Duitse machine (om wat voor redenen heb ik nooit begrepen) afdraaide en, van zee uit vrijwel pal in de richting van ons huis vliegend, plotseling neerdook en het nog stil aan het strand liggende tweede Nederlandse watervliegtuig onder vuur nam.'¹

De inzittenden van de R 3 waren door het oog van een naald gekropen. Het was toen kort na negen uur.

Nog geen kwartier later streek bij Scheveningen de R 4 neer. Nauwelijks had het de pier bereikt of het werd door weer een andere Duitse jager in brand geschoten; commandant en bemanningslid liepen er dodelijke verwondingen bij op. Gekkenwerk, deze vorm van evacuatie! De voor Londen bestemde militaire missie keerde mismoedig naar Den Haag terug. Toen arriveerden bij Scheveningen nog de R 2 (met vier gaten in de vleugel) en het G-toestel. Ook dat laatste werd in brand geschoten. De R 1 wist met zijn ene benzinetank op te stijgen en vloog naar Schellingwoude, dicht bij de Fokkerfabriek die voor een nieuwe tank zou kunnen zorgen, de R 2 kreeg om kwart over tien opdracht, naar het Brasemermeer terug te keren, nam zuidwaarts een wijde boog om Den Haag heen, werd bij Hoek van Holland door Duitse jagers aangevallen en maakte een noodlanding op de Nieuwe Waterweg waarbij het toestel op het strand van Rozenburg schoof; toen een overmacht van Duitse luchtladingstroepen naderde die al even onbedoeld en onverwachts op Rozenburg geland waren, werd het door de bemanning in brand gestoken; met een sleepboot stak zij onder een regen van Duitse kogels naar Hoek van Holland over.²

★

Voordat koningin Wilhelmina omstreeks zes uur, misschien iets later, de bewoordingen vernam van de proclamatie die in haar naam uitgegeven zou worden, hadden zich al in en bij de schuilkelder die bij het Huis ten Bosch gebouwd was en waarin de koningin, prinses Juliana en de twee prinsesjes Beatrix en Irene de nacht van 9 op 10 mei doorgebracht hadden, bewogen

¹ H. C. van Maasdijk: 'Herinneringen' (1948), p. 72 (Doc I-1091). ² J. F. van Dulm en F. C. van Oosten: 'De Marineluchtvaartdienst 1917-1967', *Marineblad*, 1967, p. 522-24.